

REPUBLIKA SLOVENIJA

STRATEGIJA KIBERNETSKE VARNOSTI

VZPOSTAVITEV SISTEMA ZAGOTAVLJANJA VISOKEGA
NIVOJA KIBERNETSKE VARNOSTI

Informacije o dokumentu

Naslov dokumenta	Strategija kibernetске varnosti
Datum dokumenta	Februar 2016
Sodelujoči pri pripravi dokumenta	<ul style="list-style-type: none">• Agencija za energijo,• Agencija za komunikacijska omrežja in storitve,• Ministrstvo za finance,• Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo,• Ministrstvo za infrastrukturo,• Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport,• Ministrstvo za javno upravo,• Ministrstvo za notranje zadeve – Policija,• Ministrstvo za notranje zadeve,• Ministrstvo za obrambo,• Ministrstvo za zdravje,• Ministrstvo za zunanje zadeve,• Nacionalni odzivni center za obravnavo incidentov s področja varnosti elektronskih omrežij in informacij (SI-CERT),• Slovenska obveščevalno-varnostna agencija,• Svet za nacionalno varnost,• Urad za varovanje tajnih podatkov.

Kazalo

1	Uvod.....	3
2	Analiza obstoječega stanja	4
3	Vizija strategije	6
4	Tveganja kibernetnega prostora	6
4.1	Tehnološki razvoj.....	7
4.2	Internet.....	7
4.3	Kibernetni kriminal.....	7
4.4	Obveščevalna dejavnost.....	8
4.5	Spreminjanje varnostnega okolja	8
4.6	Vdori v zasebnost	8
5	Opredelevanje deležnikov.....	8
6	Vzpostavitev celovitega sistema zagotavljanja kibernetne varnosti in jasne strukture upravljanja	9
7	Področja udejanjanja strategije.....	10
7.1	Preprečevanje.....	10
7.2	Odzivanje	10
7.3	Ozaveščanje.....	11
8	Cilji strategije in ukrepi za njihovo doseganje	11
8.1	Okrepitev in sistemska ureditev nacionalnega sistema zagotavljanja kibernetne varnosti	12
8.2	Varnost državljanov v kibernetnem prostoru	13
8.3	Kibernetna varnost v gospodarstvu	14
8.4	Zagotavljanje delovanja kritične infrastrukture v sektorju informacijsko-komunikacijske podpore	14
8.5	Zagotavljanje kibernetne varnosti na področju javne varnosti in zatiranje kibernetnega kriminala	15
8.6	Razvoj obrambnih kibernetnih zmogljivosti.....	15
8.7	Zagotavljanje varnega delovanja in razpoložljivosti ključnih informacijsko-komunikacijskih sistemov ob velikih naravnih in drugih nesrečah	16
8.8	Krepitev nacionalne kibernetne varnosti z mednarodnim sodelovanjem	16
9	Tveganja za udejanjanje strategije	17
A	Seznam kratic.....	18

Namen in povzetek

S pomočjo strategije kibernetne varnosti bo Slovenija okrepila svoj sistem zagotavljanja kibernetne varnosti, hkrati pa to področje tudi sistemsko uredila. Okrepitev celotnega sistema je nujna zaradi vedno večjega pomena kibernetne varnosti za nemoteno delovanje sistemov, od katerih je odvisno delovanje celotne družbe. Prav tako državo k temu spodbujajo in hkrati zavezujejo nacionalni in mednarodni strateški dokumenti. Učinkovit sistem zagotavljanja kibernetne varnosti ni in ne more biti poceni, vendar je neprimerljivo cenejši, kot bi bilo odpravljanje posledic, ki bi lahko nastale ob varnostnih incidentih, če takega sistema ne bi bilo.

Strategija vsebuje pregled obstoječega stanja na področjih, pomembnih za zagotavljanje kibernetne varnosti, opredeljuje vizijo ter zastavlja cilje. Prav tako opredeljuje področja, na katerih se bo udejanjala, in tveganja, ki nastopajo v kibernetnem prostoru. Strategija predlaga način, kako naj bo sistem zagotavljanja kibernetne varnosti organiziran, in potrebne ukrepe za uresničitev zastavljenih ciljev.

1 Uvod

V sodobnem svetu se uporaba informacijskih sistemov in omrežij vseskozi povečuje, zato se povečuje tudi pomen, ki ga imajo ti sistemi za uspešen razvoj gospodarskih in negospodarskih dejavnosti ter življenje in blaginjo celotne družbe. Varnost omrežij in informacij prispeva h krepitvi pomembnih vrednot in ciljev v družbi, kot so človekove pravice in temeljne svoboščine, demokracija, pravna država ter gospodarska in politična stabilnost.

Vedno hitrejši razvoj informacijsko-komunikacijskih tehnologij po eni strani prinaša koristi za moderno družbo, po drugi strani pa vpliva na pojav vedno novih in tehnološko vse bolj dovršenih kibernetičnih groženj. Vse izrazitejši je trend uporabe informacijsko-komunikacijskih tehnologij za politično, gospodarsko in vojaško prevlado. Nedvomno so prav kibernetični napadi ena izmed najpomembnejših varnostnih groženj sodobnemu svetu, kar je pripomoglo k temu, da je kibernetična varnost že pred časom postala pomemben integralni del nacionalne varnosti držav.

H krepitvi sistema za zagotavljanje kibernetične varnosti državo spodbujajo in hkrati zavezujejo sprejeti strateški dokumenti na nacionalni in mednarodni ravni. O tem govorijo Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije¹, Strategija kibernetične varnosti Evropske unije »Odprt, varen in zavarovan kibernetični prostor«² ter predlog Direktive o ukrepih za zagotovitev visoke skupne stopnje varnosti omrežij in informacij v Uniji³.

S to strategijo bo Slovenija opredelila ukrepe za vzpostavitev nacionalnega sistema kibernetične varnosti, ki bo sposoben hitrega odzivanja na varnostne grožnje in bo predstavljal učinkovito zaščitno informacijsko-komunikacijske infrastrukture in informacijskih sistemov, s čimer se bo zagotavljalo neprekinjeno delovanje tako javnega kot zasebnega sektorja, predvsem pa ključnih funkcij države in družbe v vseh varnostnih razmerah. Zagotavljanje varnosti kibernetičnega prostora⁴ bo uravnoteženo med interesi zagotavljanja varnosti in ekonomske upravičenosti ter človekovimi pravicami in temeljnimi svoboščinami.

¹ Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije. V: Uradni list RS [online], 2010, št. 27/2010, točka 5.3.5 Odzivanje na kibernetične grožnje in zlorabo informacijskih tehnologij in sistemov. Dostopno na: <https://www.uradni-list.si/1/content?id=97018>.

² Cybersecurity Strategy of the European Union: An Open, Safe and Secure Cyberspace. Digital Agenda for Europe - A Europe 2020 Initiative [online], 2013. Dostopno na: <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/eu-cybersecurity-plan-protect-open-internet-and-online-freedom-and-opportunity-cyber-security>

³ Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council concerning measures to ensure a high common level of network and information security across the Union. Digital Agenda for Europe - A Europe 2020 Initiative [online], 2013. Dostopno na: <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/news/eu-cybersecurity-plan-protect-open-internet-and-online-freedom-and-opportunity-cyber-security>

⁴ Izraz kibernetični prostor (ang. Cyberspace) predstavlja globalno omrežje informacijske tehnologije, telekomunikacijskih omrežij in sistemov za računalniško obdelavo.

DEFINICIJA KIBERNETSKE VARNOSTI⁵

Kibernetska varnost je v splošnem smislu opredeljena kot:

- skupek aktivnosti in drugih ukrepov, tehničnih in ne-tehničnih, katerih namen je zaščititi računalnike, računalniška omrežja, strojno in programsko opremo ter informacije, ki jih le-ta vsebuje in obravnava, kar vključuje programsko opremo in podatke kot tudi druge elemente kibernetskega prostora, pred vsemi grožnjami, vključno z grožnjami nacionalni varnosti;
- stopnja zaščite, ki jo aktivnosti in ukrepi lahko zagotovijo;
- združena področja profesionalnih naporov, vključno z raziskavami in razvojem na področju implementiranja in izboljševanja ukrepov ter dvigovanja kakovosti le-teh.

2 Analiza obstoječega stanja

V Sloveniji je bilo v preteklosti že pripravljenih nekaj predlogov systemske ureditve področja kibernetske varnosti, vendar do izvedbe nikoli ni prišlo. Kljub temu je prevladalo spoznanje, da država potrebuje strategijo kibernetske varnosti, ki bo združila in usmerila prizadevanja vseh deležnikov za okrepitev in systemsko ureditev tega pomembnega področja.

Trenutno so operativne zmogljivosti za odzivanje na kibernetske grožnje porazdeljene v SI-CERT⁶ kot nacionalnem odzivnem centru za omrežne incidente, v Sektorju za informacijsko varnost v okviru Direktorata za informatiko na Ministrstvu za javno upravo, na Ministrstvu za obrambo za sisteme na področju obrambe in varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, v SOVA na področju protiotveščevalnega delovanja ter na Policiji, v Uradu za informatiko in telekomunikacije in Upravi kriminalistične policije, predvsem v Centru za računalniško preiskovanje z zmogljivostmi za zatiranje kibernetskega kriminala. Razen Policije, ki je v zadnjih petih letih izboljšala svoje kapacitete za preiskovanje in preprečevanje kibernetske kriminalitete, so drugi organi podhranjeni na kadrovske, materialno-tehničnem in organizacijskem področju. Kljub pomanjkljivostim, zmogljivosti na operativni ravni obstajajo, ne obstaja pa koordinacijsko telo, ki bi na strateški ravni povezovalo navedene deležnike.

⁵Dunn, M. A Comparative Analysis of Cybersecurity Initiatives Worldwide. V: ITU WSIS Thematic Meeting on Cybersecurity [online], 2005, str. 4. Dostopno na: https://www.itu.int/osg/spu/cybersecurity/docs/Background_Paper_Comparative_Analysis_Cybersecurity_Initiatives_Worldwide.pdf.

⁶SI-CERT (Slovenian Computer Emergency Response Team) je nacionalni odzivni center za obravnavo incidentov s področja varnosti elektronskih omrežij in informacij, ki od leta 1995 deluje v okviru javnega zavoda Arnes. Opravlja koordinacijo razreševanja incidentov, tehnično svetovanje ob vdorih, računalniških okužbah in drugih zlorabah ter izdaja opozorila za upravitelje omrežij in širšo javnost o trenutnih grožnjah v elektronskih omrežjih. Trenutno opravlja tudi naloge vladnega centra za odzivanje na omrežne incidente (SIGOV-CERT) in pomaga pri vzpostavitvi samostojnega centra, ki bo skrbel za zaščito informacijske infrastrukture državne uprave. SI-CERT je član svetovnega združenja odzivnih in varnostnih centrov FIRST (Forum of Incident Response and Security Teams), član skupine nacionalnih odzivnih centrov pri CERT/CC, član delovne skupine evropskih odzivnih centrov TF-CSIRT in je akreditiran v programu Trusted Introducer. SI-CERT je slovenska kontaktna točka za Varnostni organ Generalnega sekretariata Sveta EU in nacionalna informacijska točka za program IMPACT mednarodne telekomunikacijske zveze ITU.

Po podatkih SI-CERT⁷ je bilo leta 2014 v Sloveniji obravnavanih 2060 incidentov, kar je skoraj 6,4-kratno povečanje glede na leto 2008. Naraščajoči trend glede na zgoraj omenjeno podhranjenost sistema zagotavljanja kibernetске varnosti vzbujа skrb.

Sodelovanje deležnikov pri zagotavljanju kibernetске varnosti ni formalizirano, ampak predvsem med odzivnimi centri poteka neformalno, razen kadar za to obstaja pravna podlaga⁸. Pri tem gre za obveščanje o incidentih in pomoč pri njihovem reševanju, izmenjavo izkušenj ali pa uporabo obstoječih zmogljivosti. Priložnost za vzpostavitev sodelovanja so med drugim skupna sodelovanja pri izvedbi mednarodnih vaj iz kibernetске varnosti, ki jih organizira Agencija EU za varnost omrežij in informacij (ENISA)⁹. Tako je bilo v preteklosti sodelovanje že vzpostavljeno z nekaterimi bankami, telekomunikacijskimi ponudniki in distributerji električne energije.

Na področju ozaveščanja potekata dva projekta. SI-CERT od leta 2011 izvaja nacionalni program ozaveščanja in izobraževanja Varni na internetu¹⁰. Projekt, ki je namenjen najširši slovenski javnosti, poseben sklop vsebin pa tudi malim podjetjem, obrtnikom in samostojnim podjetnikom, si za ključen cilj zastavlja dvig stopnje informiranosti o varni rabi interneta. Projekt, ki ga financira Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, sodeluje tudi v kampanjah evropskega meseca kibernetске varnosti.

V okviru Centra za varnejši internet, ki ga vodi konzorcij, sestavljen iz Fakultete za družbene vede Univerze v Ljubljani, Arnes, Zveze prijateljev mladine Slovenije in Zavoda MISSS¹¹, financirata pa ga Generalni direktorat Connect pri Evropski komisiji in Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, se izvajajo programi SAFE.SI¹², TOM telefon in Spletno oko. Program SAFE.SI deluje kot nacionalna točka ozaveščanja otrok in najstnikov o varni rabi interneta in mobilnih naprav. Program TOM telefon otrokom in mladostnikom med drugim svetuje tudi o varni rabi interneta in mobilnih naprav. Spletno oko pa je spletna prijavna točka, ki v partnerstvu s policijo, tožilstvom, Uradom varuha za človekove pravice, ponudniki internetnih storitev, javnimi ter drugimi zainteresiranimi vladnimi in nevladnimi organizacijami omogoča anonimno prijavo domnevno nezakonitega gradiva s spolnimi zlorabami otrok in sovražnega govora na spletu ter ozavešča o problematiki nezakonitih spletnih vsebin.

Na izobraževalnem področju je informacijska oziroma kibernetска varnost vključena v visokošolski študijski program »Informacijska varnost« na Fakulteti za varnostne vede Univerze v Mariboru, kot predmet je vključena v predmetnike študijskih programov na Fakulteti za računalništvo in informatiko ter Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani, Fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko Univerze v Mariboru, Fakulteti za vede o zdravju Univerze na Primorskem, Fakulteti za informacijske študije v Novem mestu in samostojnem visokošolskem zavodu GEA College, kot del predmeta korporativna varnost pa tudi na nekaterih drugih visokošolskih izobraževalnih ustanovah. Na osnovnošolski in srednješolski ravni predmet s tega področja ne obstaja.

⁷Podatki za leto 2014 in poročila za pretekla leta so dostopni na <https://www.cert.si>.

⁸Npr. Zakon o elektronskih komunikacijah v 81. členu določa postopek izmenjave informacij med AKOS in SI-CERT ob kršitvi varnosti ali celovitosti. Zakon o elektronskih komunikacijah. V: Uradni list RS [online], 2012, št. 109/2012, člen 81. Dostopno na: <http://www.uradni-list.si/1/content?id=111442>.

⁹ European Union Agency for Network and Information Security (ENISA)

¹⁰ <https://www.varninainternetu.si/>

¹¹ Mladinsko informativno svetovalno središče Slovenije.

¹² <http://safe.si/>

Skladno z možnostmi Slovenija sodeluje na mednarodnih vajah iz kibernetске varnosti. Na vajah Cyber Europe, ki jih organizira ENISA, je tako leta 2010 sodelovala kot opazovalka, v letih 2012 in 2014 pa tudi kot aktivna udeleženka. Prav tako od leta 2013 naprej aktivno sodeluje na vajah kibernetске obrambe Cyber Coalition v okviru zveze NATO. Sodelovanje na vajah se je izkazalo kot dobra priložnost za preverjanje zmogljivosti za zagotavljanje kibernetске varnosti na nacionalni ravni, mednarodno izmenjavo izkušenj in vzpostavitev novih povezav med deležniki. Do sedaj še ni bila izvedena nacionalna vaja iz kibernetске varnosti.

3 Vizija strategije

Vzpostavitev celovitega sistema zagotavljanja kibernetске varnosti kot pomembnega integralnega dejavnika nacionalne varnosti bo prispevala k zagotovitvi odprtega, varnega in varovanega kibernetskega prostora, ki bo osnova za nemoteno delovanje infrastrukture, pomembne za delovanje državnih organov in gospodarstva, pa tudi za življenje vsakega posameznika.

Slovenija bo do leta 2020 vzpostavila učinkovit sistem zagotavljanja kibernetске varnosti, ki bo preprečeval in tudi odpravljal posledice varnostnih incidentov. Ta cilj obsega osem podciljev:

1. okrepitev in sistemska ureditev nacionalnega sistema zagotavljanja kibernetске varnosti;
2. varnost državljanov v kibernetskem prostoru;
3. kibernetска varnost v gospodarstvu;
4. zagotavljanje delovanja kritične infrastrukture v sektorju informacijsko-komunikacijske podpore;
5. zagotavljanje kibernetске varnosti na področju javne varnosti in zatiranje kibernetskega kriminala;
6. razvoj obrambnih kibernetских zmogljivosti;
7. zagotavljanje varnega delovanja in razpoložljivosti ključnih informacijsko-komunikacijskih sistemov ob velikih naravnih in drugih nesrečah;
8. krepitev nacionalne kibernetске varnosti z mednarodnim sodelovanjem.

4 Tveganja kibernetskega prostora

V sodobni družbi so tako rekoč vsa področja delovanja družbe odvisna od informacijsko-komunikacijskih sistemov, nadaljnji razvoj pa bo to odvisnost le še povečeval. Medsebojna povezanost sistemov pomeni, da ima ranljivost enega lahko posledice na delovanje ostalih. Zagotavljanje popolne varnosti pred kibernetскими napadi, zlorabami, goljufijami, napakami človeške in tehnološke narave ter drugimi vplivi je nemogoče, zato je pri določanju prioritete posamezne grožnje treba uporabiti pristop, ki temelji na oceni tveganja.

V zadnjih letih¹³ so zaznani rast števila varnostnih incidentov, naprednejši ciljani napadi, izpostavljenost informacijsko-komunikacijske infrastrukture ter njena zloraba za izvedbo

¹³ Poročila SI-CERT o omrežni varnosti za leta 2011, 2012, 2013 in 2014. Dostopno na: <https://www.cert.si>.

porazdeljenih ohromitev storitve¹⁴. Posamezniki so izpostavljeni različnim spletnim goljufijam, poskusom zlorab elektronskih bančnih storitev in škodljivi programski kodi.

4.1 Tehnološki razvoj

Razvoj informacijsko-komunikacijskih tehnologij je izjemno hiter, kar sicer omogoča nove inovativne načine uporabe, nove poslovne modele in različne razvojne priložnosti, hkrati pa zahteva hitro prilagajanje zakonodajnega in drugih družbenih okvirov. Razvojne smernice nakazujejo uveljavljanje računalništva v oblaku, podatkovno vodenega gospodarstva oziroma masovnih podatkov, interneta stvari in na njih osnovanih inovativnih sodelovalnih poslovnih modelov, kjer so meje nadzora in odgovornosti za varovanje osebnih in ostalih podatkov zabrisane oziroma vsaj slabše opredeljene. Pri računalništvu v oblaku je poleg zagotavljanja varnosti in zasebnosti lahko problematična tudi kakovost zagotavljanja storitev, saj le-ta temelji na verigi medsebojnega zaupanja vseh deležnikov, ki sestavljajo računalniški oblak, in ne na oceni oblaka kot celote. Vseprisotna mobilna omrežja, internet stvari in masovni podatki bodo povečali izpostavljenost varnostnim tveganjem na različnih ravneh, ki jih ne bo mogoče rešiti brez systemskega pristopa k obvladovanju tveganj in zagotavljanju ustrezno visokega nivoja kibernetske varnosti.

4.2 Internet

Zelo pomembno je dejstvo, da internet podpira delovanje informacijsko-komunikacijskih sistemov na številnih področjih, zato ga je treba temu ustrezno obravnavati in kot ključni podporni sistem zaščititi. Internet je izpostavljen tveganjem, ki jih povzroča človek, naravne in druge nesreče ter tehnične okvare. Posebno pozornost je treba posvetiti zakonodajno-normativnemu okviru, ki obravnava vprašanja, povezana z zaščito kritične infrastrukture sektorja informacijsko-komunikacijske podpore.

4.3 Kibernetski kriminal

Evropska agenda za varnost¹⁵ navaja kibernetski kriminal kot eno od treh groženj za evropsko varnost. Z rastjo vsesplošne uporabe informacijsko-komunikacijskih tehnologij se povečuje tudi kibernetski kriminal, ki obsega širok spekter dejavnosti. Na eni strani vključuje kazniva dejanja, povezana z vdori v zasebnost posameznikov, krajo identitet, pridobivanjem informacij o posameznikih in pravnih osebah z namenom izsiljevanja, spletnimi goljufijami in prevarami, razširjanjem otroške pornografije, digitalnim piratstvom, gospodarskim vohunjenjem, pranjem denarja in ponarejanjem. Na drugi strani pa vključuje kazniva dejanja, povezana s poskusi oviranja delovanja interneta, ki obsegajo vse od množičnega pošiljanje neželene e-pošte in izvajanja porazdeljenih ohromitev storitve, do kibernetskega terorizma, ki lahko povzroči motnje v delovanju informacijsko-komunikacijske infrastrukture in informacijskih sistemov ter v nekaterih primerih

¹⁴ DDoS (Distributed Denial-of-Service)

¹⁵ The European Agenda on Security [online], 2015. Dostopno na: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/basic-documents/docs/eu_agenda_on_security_en.pdf

posledično celo ogroža življenje. Sredstva in načini, ki se uporabljajo pri kibernetnem kriminalu, se uporabljajo tudi pri bolj tradicionalnih oblikah kriminala.

4.4 Obveščevalna dejavnost

Zaradi velike odvisnosti celotne družbe od informacijsko-komunikacijskih tehnologij se je povečalo tveganje, povezano z obveščevalno dejavnostjo tujih obveščevalnih služb. Potencial kibernetnega prostora lahko za doseg svojih ciljev izkoristijo različni državni ali nedržavni deležniki, predvsem z izvajanjem kibernetnih obveščevalnih operacij, s katerimi lahko v določenih segmentih ogrozijo politične, varnostne in gospodarske interese Republike Slovenije.

4.5 Spreminjanje varnostnega okolja

Varnostno tveganje predstavljajo tudi zlonamerni hekerski vdori v informacijske sisteme državne uprave oziroma državnih organov. Obliko asimetričnega bojevanja predstavlja tveganje zlonamernega delovanja zoper kibernetno varnost kritične infrastrukture. Tako delovanje je še posebej nevarno v povezavi z vse bolj organiziranimi mednarodnimi terorističnimi mrežami.

4.6 Vdori v zasebnost

V informacijski družbi je zasebnost posameznika vse pogosteje na udaru, saj se mora soočiti z interesi za pridobivanje, obdelavo in hranjenje osebnih podatkov tako s strani različnih podjetij za komercialne namene kot tudi s strani državnih organov. Pričakovati je, da se bodo z naraščanjem terorističnih groženj in z izvajanjem ukrepov za njihovo preprečevanje povečale tudi težnje po večjem nadzoru in posledično omejevanju posameznikove zasebnosti v kibernetnem prostoru.

5 Opredelitev deležnikov

V sistemu zagotavljanja kibernetne varnosti sodelujejo organizacije iz javnega in zasebnega sektorja. Poleg bodoče osrednje koordinacije nacionalnega sistema zagotavljanja kibernetne varnosti ter vseh odzivnih centrov v državi imajo pomembno vlogo tudi Agencija za komunikacijska omrežja in storitve (AKOS), telekomunikacijski operaterji in upravljavci telekomunikacijske infrastrukture, ponudniki storitev informacijske družbe, akademsko-raziskovalna sfera (nekateri fakultete in raziskovalne organizacije), stanovska (zbornice s področja gospodarstva in podjetništva) in strokovna združenja (slovenska združenja in slovenske sekcije mednarodnih združenj s področja informacijsko-komunikacijskih tehnologij in kibernetne varnosti) ter proizvajalci programske opreme, ki nudijo podporo državnim organom.

V širšem pomenu med deležnike pri zagotavljanju kibernetne varnosti v Sloveniji štejejo tudi organizacije s tega področja v tujini, predvsem takrat, ko se skupaj s slovenskimi deležniki odzivajo na varnostne incidente. V tem oziru so pomembni predvsem partnerji v okviru EU in NATO.

6 Vzpostavitev celovitega sistema zagotavljanja kibernetске varnosti in jasne strukture upravljanja

Uspešno zagotavljanje visokega nivoja kibernetске varnosti zahteva učinkovito izrabo obstoječih virov in primerno več-nivojsko organiziranost. Slovenija bo vzpostavila osrednjo koordinacijo nacionalnega sistema zagotavljanja kibernetске varnosti in zagotovila pogoje za njeno stabilno delovanje. Koordinacija bo na strateški ravni koordinirala zmogljivosti za zagotavljanje kibernetске varnosti na nižjih ravneh v državi ter predstavljala enotno kontaktno točko pri mednarodnem sodelovanju. O obliki organiziranosti zagotavljanja koordinacijskih funkcij bo odločila Vlada Republike Slovenije.

Na operativni ravni zagotavljanja kibernetске varnosti bodo s svojimi zmogljivostmi delovali SI-CERT na nacionalni ravni, Ministrstvo za obrambo na področju obrambe in varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, Policija na področju zagotavljanja kibernetске varnosti v okviru javne varnosti in zatiranja kibernetskega kriminala, SOVA na področju protiobveščevalnega delovanja in nastajajoči SIGOV-CERT na področju javne uprave.

Slika 1: Shematski prikaz sistema zagotavljanja kibernetске varnosti

V sistem zagotavljanja kibernetске varnosti bodo povezani tudi drugi deležniki. Pomembni so upravljavci kritične infrastrukture v zasebnem in javnem sektorju, še posebej v sektorju energetike – zagotavljanje električne energije (proizvajalci in distributerji električne energije) in v sektorju

informacijsko-komunikacijske podpore (telekomunikacijski operaterji, ponudniki storitev informacijske družbe itd.).

K sistemu zagotavljanja kibernetске varnosti bo na področju ozaveščanja, izobraževanja in raziskav prispevala tudi akademsko-raziskovalna sfera z visokošolskimi študijskimi programi in predmeti s področja kibernetске varnosti na vseh ravneh izobraževanja ter izsledki raziskovalnih organizacij. Sistem bo odprt tudi za pobude iz civilne družbe. Tu gre predvsem za pobude za izboljšave in pomoč pri ozaveščanju različnih ciljnih skupin s strani strokovnih združenj (slovenska združenja in slovenske sekcije mednarodnih združenj s področja informacijsko-komunikacijskih tehnologij in kibernetске varnosti).

7 Področja udejanjanja strategije

Udejanjanje strategije bo osredotočeno na preprečevanje varnostnih incidentov, odzivanje na varnostne incidente ter na ozaveščanje ciljnih skupin o pomenu kibernetске varnosti.

7.1 Preprečevanje

Preprečevanje varnostnih incidentov obsega vse od tehnične zasnove komponent informacijskih sistemov do zagotavljanja nacionalnih in mednarodnih zakonskih okvirov in predpisov, ki pripomorejo k razvoju varnejših aplikacij in infrastrukture. Pri tem je treba zagotoviti, da bo v zasnovo aplikacij in informacijsko-komunikacijske infrastrukture vključena varnost in zaščita zasebnosti posameznika in da bodo upoštevani standardi, ki zagotavljajo varno in nemoteno delovanje sistemov, vključno z uporabo šifrirnih rešitev¹⁶. Izvaja se ocenjevanja tveganj, na osnovi katerih se pripravi in izvaja ukrepe za znižanje nesprejemljivih tveganj ter analiza izvedenih ukrepov. Spodbuja se uporaba tehnologij, temelječih na odprtih standardih za zagotavljanje interoperabilnosti, ki jih je možno čim bolj nadzirati in niso delno ali v celoti zaprte zaradi varovanja patentnih pravic.

7.2 Odzivanje

Samo preventiva ni dovolj za doseganje visoke stopnje kibernetске varnosti. Ker varnostnih incidentov nikoli ne bo mogoče v celoti odpraviti, je treba zagotoviti ustrezne mehanizme odzivanja nanje. Pri tem so pomembne izkušnje iz faze preprečevanja, pa tudi iz primerov odzivanja na varnostne incidente v preteklosti. Izkušnje lahko prihajajo od domačih in tujih organov, ki skrbijo za zagotavljanje kibernetске varnosti, zato je njihova čim boljša povezanost zelo pomembna. Na podlagi izkušenj ter analize incidentov in tveganj se stalno posodablja in izboljšujejo tudi postopki odzivanja. Pri tem se tvorno sodeluje tudi pri pripravi standardnih postopkov odzivanja ob kibernetских krizah na mednarodni oziroma svetovni ravni.

¹⁶ Šifriranje je proces preoblikovanja digitalnega zapisa informacije iz berljive v neberljivo obliko. S šifrirnimi mehanizmi se zagotavlja zaupnost med entitetami, udeleženi v komunikaciji.

7.3 Ozaveščanje

Ljudje so tisti, ki informacijsko-komunikacijske tehnologije razvijajo, gradijo in uporabljajo. Z ozaveščanjem in izobraževanjem se lahko zmanjšuje tveganja in gradi kulturo varne uporabe tehnologij. V fazi ozaveščanja je treba uporabiti izkušnje iz faz preprečevanja in odzivanja, da se uporabnikom predstavijo realna tveganja in učinkovite metode, kako se jim izogniti. Načini in vsebine ozaveščanja se v največji možni meri prilagodijo različnim ciljnim skupinam. Za otroke in mlade se teme s področja kibernetike vključi v učne programe na različnih ravneh izobraževanja. Izoblikujejo se prilagojeni programi ozaveščanja za ostalo prebivalstvo ter gospodarske subjekte. Spodbuja se uporaba šifrirnih rešitev kot enega od temeljev zagotavljanja kibernetike varnosti.

8 Cilji strategije in ukrepi za njihovo doseganje

Uresničevanje strategije, ki bo temeljilo na nadgradnji in dopolnitvi obstoječih zmogljivosti sistema zagotavljanja kibernetike varnosti, bodo na podlagi pristojnosti, ki jih določajo ustava in zakoni, spremljali Vlada Republike Slovenije, osrednja koordinacija nacionalnega sistema za kibernetiko varnost in pristojna resorna ministrstva.

Za uresničevanje ciljev strategije kibernetike varnosti bo izvedeno več ukrepov. Če se bo med uresničevanjem strategije pokazala potreba, bodo ukrepi lahko ustrezno dopolnjeni.

CILJI	UKREPI
1. Okrepitev in sistemska ureditev nacionalnega sistema zagotavljanja kibernetike varnosti	<ul style="list-style-type: none">• vzpostavitev osrednje koordinacije nacionalnega sistema zagotavljanja kibernetike varnosti;• kadrovska in tehnološka okrepitev organov na operativni ravni sistema zagotavljanja kibernetike varnosti skupaj z vzpostavitvijo SIGOV-CERT;• redna udeležba na mednarodnih vajah s področja kibernetike varnosti ter izvedba nacionalnih vaj;• postopna nadgradnja omrežja državnih organov HKOM z opremo, ki je ustrezno potrjena s strani slovenskih organov kot varna in primerna za uporabo;• vzpostavitev kompetentnega preverjanja varnosti in funkcionalnosti informacijske opreme v okviru obstoječih in novo vzpostavljenih organov.
2. Varnost državljanov v kibernetickem prostoru	<ul style="list-style-type: none">• redno izvajanje programov ozaveščanja na področju kibernetike varnosti;• uvedba vsebin s področja kibernetike varnosti v sistem izobraževanja in usposabljanja.
3. Kiberneticka varnost v gospodarstvu	<ul style="list-style-type: none">• spodbujanje razvoja in vpeljave novih tehnologij na področju kibernetike varnosti;• redno izvajanje programov ozaveščanja na področju kibernetike varnosti za gospodarske subjekte.
4. Zagotavljanje delovanja kritične infrastrukture v sektorju informacijsko-komunikacijske podpore	<ul style="list-style-type: none">• redno ocenjevanje tveganj za delovanje kritične infrastrukture sektorja informacijsko-komunikacijske podpore, načrtovanje ustreznih ukrepov za zaščito ter

CILJI	UKREPI
	posodabljanje ocene tveganj na tem področju.
5. Zagotavljanje kibernetске varnosti na področju javne varnosti in zatiranje kibernetскеga kriminala	<ul style="list-style-type: none"> • implementacija ustreznih kibernetских zmogljivosti za varovanje informacijskih in komunikacijskih sistemov policije; • redno usposabljanje s področja kibernetске varnosti za organe pregona, ki sodelujejo pri razvoju kibernetских zmogljivosti za področje javne varnosti in pri zatiranju kibernetskega kriminala; • redno posodabljanje zakonodaje in postopkov skladno z razvojem informacijsko-komunikacijskih tehnologij.
6. Razvoj obrambnih kibernetских zmogljivosti	<ul style="list-style-type: none"> • razvoj ustreznih kibernetских zmogljivosti za varovanje obrambnih komunikacijskih in informacijskih sistemov.
7. Zagotavljanje varnega delovanja in razpoložljivosti ključnih informacijsko-komunikacijskih sistemov ob velikih naravnih in drugih nesrečah	<ul style="list-style-type: none"> • zagotovitev pogojev za nemoteno delovanje ključnih informacijsko-komunikacijskih sistemov ob velikih naravnih in drugih nesrečah.
8. Krepitev nacionalne kibernetске varnosti z mednarodnim sodelovanjem	<ul style="list-style-type: none"> • zagotovitev pogojev za sodelovanje slovenskih strokovnjakov v relevantnih mednarodnih delovnih telesih in združenjih s področja kibernetске varnosti.

Tabela 1: Tabela ciljev strategije kibernetске varnosti in potrebnih ukrepov za njihovo doseganje

8.1 Okrepitev in sistemska ureditev nacionalnega sistema zagotavljanja kibernetске varnosti

Slovenija bo okrepila in tudi nadgradila obstoječi sistem zagotavljanja kibernetске varnosti v državi, vključno s svojo diplomatsko-konzularno mrežo. Zaradi naraščajočega obsega varnostnih incidentov obstoječe zmogljivosti odzivnih centrov ne zadoščajo več. Za zagotovitev ustreznega odzivanja nanje bodo zato okrepljene zmogljivosti nacionalnega odzivnega centra SI-CERT in odzivnega centra za področje obrambe in varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami (kibernetске zmogljivosti Ministrstva za obrambo) ter vzpostavljen samostojni odzivni center za sisteme v javni upravi (SIGOV-CERT). V okvir okrepitve sistema zagotavljanja kibernetске varnosti sodi tudi priprava načrta odzivanja na varnostne incidente.

Na strateški ravni sistema zagotavljanja kibernetске varnosti bo vzpostavljena osrednja koordinacija za celovito obravnavo problematike in koordinacijo aktivnosti na vseh področjih kibernetске varnosti. Ena izmed funkcij koordinacije bo prevzem vloge enotne kontaktne točke države za mednarodno sodelovanje na področju kibernetске varnosti.

Slovenija se bo tudi v prihodnje redno udeleževala mednarodnih vaj s področja kibernetске varnosti. Poleg tega bo izvajala tudi vaje na nacionalni ravni. Vsebina posamezne vaje bo lahko skladna z vsakokratno oceno tveganja za določeno grožnjo, vendar na podlagi čim bolj realističnega scenarija. Vsaj občasno se bodo izvedle vaje, v katerih bodo sodelovali vsi organi, ki se ukvarjajo z zagotavljanjem kibernetске varnosti. Tako se bodo preverili vsi mehanizmi, uigranost in medsebojno

sodelovanje sodelujočih. Vsaki vaji bo sledila podrobna analiza rezultatov in oblikovanje predlogov za izboljšave ter po potrebi tudi dopolnitev oziroma osvežitev načrta odzivanja na varnostne incidente.

Za doseg cilja okrepitev in sistemskih ureditev nacionalnega sistema zagotavljanja kibernetične varnosti se izvedejo ukrepi:

- vzpostavitev osrednje koordinacije nacionalnega sistema zagotavljanja kibernetične varnosti;
- kadrovska in tehnološka okrepitev organov na operativni ravni sistema zagotavljanja kibernetične varnosti skupaj z vzpostavitvijo SIGOV-CERT;
- redna udeležba na mednarodnih vajah s področja kibernetične varnosti ter izvedba nacionalnih vaj;
- postopna nadgradnja omrežja državnih organov HKOM z opremo, ki je ustrezno potrjena s strani slovenskih organov kot varna in primerna za uporabo;
- vzpostavitev kompetentnega preverjanja varnosti in funkcionalnosti informacijske opreme v okviru obstoječih in novo vzpostavljenih organov.

8.2 Varnost državljanov v kibernetičnem prostoru

Vsakemu posamezniku mora biti omogočena čim varnejša uporaba informacijsko-komunikacijskih tehnologij ob hkratnem spoštovanju zasebnosti in človekovih pravic. Državljeni morajo imeti možnost, da se seznanijo s tveganji v kibernetičnem prostoru in načini za njihovo obvladovanje ter s tem povezano odgovornostjo vsakega posameznika za lastno varnost v globalnem komunikacijskem omrežju. Zagotavljanje kibernetične varnosti ne sme nesorazmerno posegati v zasebnost z uporabo pretiranih ukrepov ali sredstev. V oblikovanje zakonodaje, ki ureja dopustno mero vdora v informacijsko zasebnost, morajo biti vselej pravočasno in enakopravno vključeni vsi relevantni in zainteresirani deležniki.

Ozaveščanje uporabnikov o pomenu kibernetične varnosti je izredno pomembno, saj prispeva h graditvi oziroma dvigu kulture kibernetične varnosti. Tako se uporabniki naučijo samostojno poskrbeti za svojo varnost v kibernetičnem prostoru. Zato se bo nadaljevalo z izvajanjem že obstoječih programov ozaveščanja, poleg tega pa bodo oblikovani tudi novi. Spodbujalo se bo sodelovanje pri različnih pobudah za dvig ozaveščenosti in vključitev civilne družbe v aktivnosti na tem področju. Učinkovito ozaveščanje se bo osredotočalo na posamezne ciljne skupine (npr. otroke in mladino, različne starostne skupine državljanov, gospodarske subjekte).

Vsebine s področja kibernetične varnosti bodo primerno vključene v učne programe izobraževalnih ustanov na vseh ravneh izobraževalnega sistema. Poleg tega je treba spodbuditi univerze (npr. s povečanim povpraševanjem gospodarstva), da bodo ponudile samostojne študijske programe s področja kibernetične varnosti. Ključni deležniki pri zagotavljanju kibernetične varnosti morajo s stalnim usposabljanjem skrbeti za razvoj kompetenc in za certificiranje kadrov, ki opravljajo oziroma bodo opravljali naloge zagotavljanja kibernetične varnosti.

Za doseg cilja varnost državljanov v kibernetičnem prostoru se izvedeta ukrepa:

- redno izvajanje programov ozaveščanja na področju kibernetične varnosti;
- uvedba vsebin s področja kibernetične varnosti v sistem izobraževanja in usposabljanja.

8.3 Kibernetska varnost v gospodarstvu

V Sloveniji na področju informacijsko-komunikacijskih tehnologij v gospodarstvu že sedaj obstaja velik potencial, ob ustreznih osredotočenih vlaganjih v raziskave, razvoj in inovacije pa je možen preboj tudi na področju kibernetske varnosti. Zagotavljanje kibernetske varnosti v gospodarstvu je še posebej pomembno v okolju digitalizacije podjetništva in industrije. Država bo sofinancirala projekte in ciljno usmerjene raziskave s tega področja, ki imajo potencial prispevka h kibernetski varnosti. Uporabni rezultati takih projektov in raziskav morajo stalno nadgrajevati sistem kibernetske varnosti. Država bo tako kot na drugih področjih tudi na področju kibernetske varnosti spodbujala povezovanje akademsko-raziskovalne sfere z gospodarstvom na nacionalni in tudi mednarodni ravni. Tako bo pomagala ustvariti kritično maso strokovnjakov s tega področja, s tem pa oblikovanje javno-zasebnih partnerstev, ki bodo sposobna razviti inovativne izdelke in storitve z visoko dodano vrednostjo za domači in svetovni trg.

Vse bolj digitaliziranemu gospodarstvu mora biti za njegovo delovanje omogočeno varno komunikacijsko okolje. Zato se bodo še naprej izvajali programi za ozaveščanje podjetij o tveganjih kibernetskega prostora in varni uporabi informacijsko-komunikacijskih tehnologij. Pri tem bo skladno s sprotnimi analizami stanja večja pozornost namenjena ugotovljenim kritičnim področjem. Spodbujalo se bo prizadevanja za razvoj in uporabo standardov na področju kibernetske varnosti.

Za doseg cilja kibernetska varnost v gospodarstvu se izvedeta ukrepa:

- spodbujanje razvoja in vpeljave novih tehnologij na področju kibernetske varnosti;
- redno izvajanje programov ozaveščanja na področju kibernetske varnosti za gospodarske subjekte.

8.4 Zagotavljanje delovanja kritične infrastrukture v sektorju informacijsko-komunikacijske podpore

Kritična infrastruktura sektorja informacijsko-komunikacijske podpore mora biti zasnovana in upravljana tako, da zagotavlja sistemsko informacijsko-komunikacijsko podporo na različnih ravneh. Zagotoviti je treba neprekinjeno delovanje infrastrukture, ki pogojuje delovanje internetnih sistemov v državi in strojne ter programske opreme, ki podpira ključne funkcije v državi. Vzpostavijo se hitri in učinkoviti mehanizmi za odzivanje na grožnje in odpravljanje napak (sanacija škode), ki so posledica varnostnih incidentov ter mehanizmi preventivnega delovanja, ki grožnje in napake v največji meri preprečujejo. Z vzpostavitvijo samostojnega odzivnega centra za sisteme v javni upravi (SIGOV-CERT) se razbremenijo SI-CERT, ki lahko ob ustrezni okrepitvi pozornost usmeri tudi na zagotavljanje kibernetske varnosti v sektorju informacijsko-komunikacijske podpore.

Za doseg cilja zagotavljanje delovanja kritične infrastrukture v sektorju informacijsko-komunikacijske podpore se izvede ukrep:

- redno ocenjevanje tveganj za delovanje kritične infrastrukture sektorja informacijsko-komunikacijske podpore, načrtovanje ustreznih ukrepov za zaščito ter posodabljanje ocene tveganj na tem področju.

8.5 Zagotavljanje kibernetске varnosti na področju javne varnosti in zatiranje kibernetскеga kriminala

Slovenija bo razvila kibernetске zmogljivosti, ki bodo sposobne samostojno in v sodelovanju z drugimi državami varovati komunikacijske in informacijske sisteme s področja javne varnosti (Schengen, Europol, Interpol) ter zagotavljati podporo za operativno delo policije. Pospešeno se bodo razvijale zmogljivosti policije in pravosodnih organov na področju zatiranja kibernetskega kriminala. Večja pozornost bo namenjena področju razvoja digitalne forenzike in skrbi za primerno usposobljenost vseh organov pregona, ki delujejo na tem področju. Znanja s področja zatiranja kibernetskega kriminala so pomembna tudi za uspešen pregon klasičnih vrst kaznivih dejanj, saj se tudi za izvedbo le-teh vedno bolj uporabljajo storitve, ki jih omogoča internet in druge vrste omrežij. Pri razvoju kibernetских zmogljivosti bo država sodelovala tudi z gospodarstvom in institucijami znanja. Pri odkrivanju novih oblik kibernetskega kriminala in izmenjavi informacij bo pomembno sodelovanje policije z odzivnimi centri, akademsko-raziskovalno sfero, proizvajalci strojne in programske opreme ter s strokovnimi združenji s področja informacijsko-komunikacijskih tehnologij tako na nacionalni kot tudi mednarodni ravni. Zakonodaja in postopki na tem področju morajo slediti hitremu razvoju informacijsko-komunikacijskih tehnologij, v njihovo pripravo pa naj se vključijo tudi ustrezni tehnični strokovnjaki.

Za doseg cilja zagotavljanje kibernetске varnosti na področju javne varnosti in zatiranje kibernetskega kriminala se izvedejo ukrepi:

- implementacija ustreznih kibernetских zmogljivosti za varovanje informacijskih in komunikacijskih sistemov policije;
- redno usposabljanje s področja kibernetске varnosti za organe pregona, ki sodelujejo pri razvoju kibernetских zmogljivosti za področje javne varnosti in pri zatiranju kibernetskega kriminala;
- redno posodabljanje zakonodaje in postopkov skladno z razvojem informacijsko-komunikacijskih tehnologij.

8.6 Razvoj obrambnih kibernetских zmogljivosti

Slovenija bo razvila obrambne kibernetске zmogljivosti, ki bodo sposobne samostojno in v sodelovanju z drugimi državami EU in NATO varovati obrambne komunikacijske in informacijske sisteme ter zagotavljati podporo vojaškim operacijam in kriznemu načrtovanju. Obrambne kibernetске zmogljivosti bo država razvijala samostojno in tudi v sodelovanju s partnerji iz EU in NATO ter pri tem sodelovala z gospodarstvom in institucijami znanja.

Za doseg cilja razvoj obrambnih kibernetских zmogljivosti se izvede ukrep:

- razvoj ustreznih kibernetских zmogljivosti za varovanje obrambnih komunikacijskih in informacijskih sistemov.

8.7 Zagotavljanje varnega delovanja in razpoložljivosti ključnih informacijsko-komunikacijskih sistemov ob velikih naravnih in drugih nesrečah

Slovenija je izpostavljena naravnim in drugim nesrečam¹⁷, ki so lahko tudi velikega obsega. Zato je treba zagotoviti ustrezne vire in izvesti ukrepe za zagotavljanje učinkovitega delovanja informacijsko-komunikacijskih sistemov v vseh okoliščinah, tudi ob velikih naravnih in drugih nesrečah. Z ukrepi zagotavljanja kibernetске varnosti se zagotovi celovitost podatkov ter razpoložljivost, zanesljivost in varnost dostopa do storitev in podatkov.

Za doseg cilja zagotavljanje varnega delovanja in razpoložljivosti ključnih informacijsko-komunikacijskih sistemov ob velikih naravnih in drugih nesrečah se izvede ukrep:

- zagotovitev pogojev za nemoteno delovanje ključnih informacijsko-komunikacijskih sistemov ob velikih naravnih in drugih nesrečah.

8.8 Krepitev nacionalne kibernetске varnosti z mednarodnim sodelovanjem

Glede na globalno naravo interneta in s tem tudi problematike kibernetске varnosti je mednarodno sodelovanje pri zagotavljanju kibernetске varnosti za Slovenijo kot majhno državo nujno potrebno. Tako sodelovanje omogoča kakovostno izmenjavo izkušenj, znanja in najboljših praks, kar vse prispeva h krepitvi nacionalne varnosti. Država bo zato še naprej spodbujala sodelovanje njenih predstavnikov v mednarodnih organizacijah, kot so OZN, EU, NATO, OVSE, OECD in ITU, ter v mednarodnih strokovnih združenjih s tega področja. Slovenija si bo prizadevala za razvoj mednarodnih norm delovanja v kibernetském prostoru ter v sodelovanju z drugimi državami in mednarodnimi partnerji za vzpostavitev praktičnih ukrepov za krepitev zaupanja. Na mednarodni ravni bo Slovenija dejavna pri prenosu znanja na področju kibernetске varnosti.

Za doseg cilja krepitev nacionalne kibernetске varnosti z mednarodnim sodelovanjem se izvede ukrep:

- zagotovitev pogojev za sodelovanje slovenskih strokovnjakov v relevantnih mednarodnih delovnih telesih in združenjih s področja kibernetске varnosti.

¹⁷ Resolucija o nacionalnem programu varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami v letih 2009 do 2015 (RENPVNDN) poudarja občutljivost Republike Slovenije za različne vire ogrožanja, ki jo še posebej povečuje njena geografska pestrost, omejenost naravnih virov in prostora, majhnost ozemlja, prehodnost in policentrična poseljenost. V: Uradni list RS [online], 2009, št. 57/2009. Dostopno na: <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200957&stevilka=2789>.

9 Tveganja za udejanjanje strategije

Največje tveganje za udejanjanje strategije je nezadostno zavedanje o pomenu področja zagotavljanja kibernetске varnosti, s čimer je povezana nizka splošna varnostna kultura, ter pomanjkanje politične volje in soglasja za sistemsko ureditev področja na nacionalni ravni. Nesistematičen razvoj tako pomembnega področja, kot je zagotavljanje kibernetске varnosti, bi imel za državo zelo negativne posledice, v primeru kibernetских napadov velikega obsega pa bi bile te tudi težko popravljive.

Uspešno izvajanje strategije pa bo nasprotno pozitivno vplivalo na zagotavljanje nacionalne varnosti ter imelo pozitivne multiplikativne učinke, povezane s povečano stopnjo varnosti. Prav tako bo vplivalo na porast zaupanja uporabnikov v internet in s tem razvoj novih storitev in poslovnih modelov, povezanih z njegovo uporabo, kar se bo izrazilo v digitalni gospodarski rasti in povečanju družbene blaginje.

PREDNOSTI	POMANJKLJIVOSTI
<ul style="list-style-type: none">• Operativna raven sistema zagotavljanja kibernetске varnosti je vzpostavljena.• Kakovostni, čeprav nezadostni kadroviski viri na operativni ravni sistema.• Dobri rezultati dosedanjih preventivnih ukrepov (programi ozaveščanja).• Sodelovanje na skupnih mednarodnih vajah.	<ul style="list-style-type: none">• Strateška raven zagotavljanja kibernetске varnosti ni vzpostavljena.• Pomanjkanje virov (finančnih, kadroviskih, materialno-tehničnih).• Nezadostno sodelovanje med ključnimi deležniki.• Področje ni sistemsko urejeno.
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none">• Večje zaupanje uporabnikov (podjetij, državne uprave, posameznikov) v uporabo interneta, kar povečuje njegovo uporabo (B2C, B2B, B2G, G2C), znižuje stroške poslovanja in posledično omogoča digitalno gospodarsko rast.• Povezovanje obstoječih zmogljivosti in izkoriščanje sinergij.	<ul style="list-style-type: none">• Nezadostno zavedanje pomena področja ter s tem povezano pomanjkanje politične volje in soglasja za hitro in učinkovito ukrepanje ter sistemsko ureditev na nacionalni ravni.• Možnost odpovedi sistema ob porastu varnostnih incidentov, če sistem ne bo okrepljen.

Tabela 2: Analiza prednosti, pomanjkljivosti, priložnosti in nevarnosti za udejanjanje strategije

Strategija kibernetске varnosti nima neposrednih finančnih posledic, ker gre za strateški dokument, ki je načelno vodilo razvojnih aktivnosti na področju zagotavljanja kibernetске varnosti. Finančne posledice bodo nastale z izvajanjem strategije, ki bo omejeno z razpoložljivimi sredstvi v okviru vsakokratnega veljavnega državnega proračuna, torej ob upoštevanju 23. člena Zakona o izvrševanju proračuna, ki določa, da je obseg sredstev za financiranje posameznih izdatkov lahko le v znesku, določenem s proračunom. Izvajanje strategije bo hkrati omejeno z razpoložljivimi sredstvi v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014–2020.

A Seznam kratic

AKOS	Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije
Arnes	Akademsko in raziskovalna mreža Slovenije
B2B	Business to Business (podjetje – podjetje)
B2C	Business to Customer (podjetje – stranka)
B2G	Business to Government (podjetje – državna uprava)
CERT	Computer Emergency Response Team (Odzivni center za obravnavo incidentov s področja varnosti elektronskih omrežij in informacij)
ENISA	European Union Agency for Network and Information Security (Agencija EU za varnost omrežij in informacij)
EU	Evropska unija
G2C	Government to Customer (državna uprava – stranka)
ITU	International Telecommunication Union (Mednarodna zveza za telekomunikacije)
NATO	North Atlantic Treaty Organization (Organizacija severnoatlantske pogodbe)
OVSE	Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi
OZN	Organizacija združenih narodov
SI-CERT	Nacionalni odzivni center za obravnavo incidentov s področja varnosti elektronskih omrežij in informacij
SIGOV-CERT	Odzivni center za obravnavo incidentov s področja varnosti elektronskih omrežij in informacij za sisteme v javni upravi
SOVA	Slovenska obveščevalno-varnostna agencija